

AFGØRELSER

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2018/1134

af 5. juli 2018

om anvendelsen af artikel 34 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU på kontrakter om visse aktiviteter i forbindelse med detailforsyningen af el og naturgas i Tjekkiet

(meddelt under nummer C(2018) 4194)

(Kun den tjekkiske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF⁽¹⁾, særlig artikel 35, stk. 3,

under henvisning til anmodning fra Tjekkiet,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFREMSTILLING

ANMODNINGEN

- (1) Den 2. november 2016 indgav Tjekkiet (i det følgende benævnt »ansøgeren») en anmodning til Kommissionen i henhold til artikel 35, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU (i det følgende benævnt »anmodningen»).
- (2) Anmodningen vedrører følgende aktiviteter:
  - a) Detailforsyning af el til store kunder med »automatisk kontinuerlig måling« A eller »manuel kontinuerlig måling« B, der modtager individualiserede tilbud fra leverandører (i det følgende benævnt »detailforsyning af el til store kunder»).
  - b) Detailforsyning af el til små kommercielle kunder og privatkunder med »ikkekontinuerlig måling« C, der modtager standardiserede tilbud fra leverandører (i det følgende benævnt »detailforsyning af el til små kunder»).
  - c) Detailforsyning af naturgas til store kunder med i) automatisk kontinuerlig måling med enten fjernaflæsning (A) eller månedlig (B) aflæsning, der har et årligt forbrug på mindst 4,2 GWh, eller med ii) ikkeinterval måling med månedlig aflæsning, der har et årligt forbrug på mellem 0,63 og 4,2 GWh, der generelt modtager individualiserede tilbud fra leverandører (i det følgende benævnt »detailforsyning af naturgas til store kunder»).
  - d) Detailforsyning af naturgas til små kommercielle kunder og privatkunder med ikkeinterval måling med anden aflæsning end månedlig, der har et årligt forbrug, der er mindre end 0,63 GWh, og generelt modtager standardiserede tilbud fra leverandører (i det følgende benævnt »detailforsyning af naturgas til små kunder»).
- (3) Anmodningen var ledsaget af en skrivelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed dateret den 30. september 2016 og en supplerende skrivelse fra samme myndighed dateret den 14. juni 2017 (i det følgende benævnt »udtalelsen fra den tjekkiske konkurrencemyndighed»).

⁽¹⁾ EUT L 94 af 28.3.2014, s. 243.

- (4) Den tjekkiske konkurrencemyndighed bemærkede i skrivelsen af 30. september 2016, som den tjekkiske konkurrencemyndighed har sendt som svar på anmodningen fra Tjekkiet handels- og industriministerium om en udtalelse om ansøgningen om undtagelse for detailforsyning af el og gas i Tjekkiet fra anvendelsesområdet for direktiv 2014/25/EU, at »man ikke havde nok tid til at foretage en sektorundersøgelse på de områder, som ville have gjort det muligt at kortlægge situationen på disse markeder for at svare på« ministeriets anmodning. Endelig indtog den tjekkiske konkurrencemyndighed følgende holdning i skrivelsen: »det kan konkluderes, at en undtagelse på markedet for gas- og elforsyning til slutbrugere i Tjekkiet, jf. artikel 34, ikke forventes at have en negativ effekt på den økonomiske konkurrence på disse markeder. Denne konklusion fra kontoret ⁽¹⁾ bygger på de oplysninger, som handels- og industriministeriet har fremlagt. I denne forbindelse forbeholder kontoret sig ret til at tage sin udtalelse op til fornyet overvejelse, hvis der forekommer strukturelle eller andre fundamentale ændringer på de pågældende markeder, eller hvis der foretages ændringer i de data, som ligger til grund for kontorets oplysninger.«
- (5) Den supplerende skrivelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed af 14. juni 2017 er baseret på »andre oplysninger, som Tjekkiet har indsendt (...), og data, som er fremlagt af en uafhængig markedsoperatør (OTE) og af andre virksomheder på de berørte markeder, herunder ČEZ Group (ČEZ) og Pražská plynárenská«. Den supplerende skrivelse henviste navnlig til en række betænkeligheder, som Kommissionen har fremført med hensyn til markedet for detailforsyning af el til små kunder, såsom høj markedskoncentration, lav omskiftningshyppighed blandt kunder og vertikal integration af ČEZ Group. I den supplerende skrivelse konkluderedes det, at der ikke er noget til hinder for, at de markeder, der er genstand for anmodningen, undtages fra anvendelse af direktivet.
- (6) Anmodningen var også ledsaget af en konsulentrapport ⁽²⁾ (i det følgende benævnt »CRA-rapporten«).
- (7) Kommissionen anmodede ansøgeren om yderligere oplysninger den 31. januar 2017, den 24. marts 2017, den 27. marts 2017, den 21. april 2017, den 1. juni 2017, den 28. juni 2017 og den 21. december 2017. Ansøgeren svarede den 16. februar 2017, den 28. marts 2017, den 31. marts 2017, den 3. maj 2017, den 10. maj 2017, den 9. juni 2017, den 1. august 2017 og den 12. april 2018. Efter anmodning fra ansøgeren mødtes Kommissionen endvidere med ansøgerens repræsentanter den 31. januar 2017, den 28. februar 2017, den 29. marts 2017, den 30. maj 2017 og den 9. juni 2017. Ansøgeren fremlagde desuden yderligere oplysninger den 27. januar 2017.

2. RETSFORSKRIFTER

- (8) Direktiv 2014/25/EU finder anvendelse på tildeling af kontrakter vedrørende udførelse af aktiviteter i forbindelse med detailforsyningen af el og gas, medmindre denne aktivitet er blevet undtaget i henhold til artikel 34 i nævnte direktiv.
- (9) I henhold til direktiv 2014/25/EU er kontrakter, der indgås med henblik på at muliggøre udførelse af en af de aktiviteter, som direktivet finder anvendelse på, ikke underlagt direktivet, hvis den pågældende aktivitet i den medlemsstat, hvor den udøves, er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår på markeder, hvortil adgangen er fri. Om en aktivitet er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, afgøres på grundlag af objektive kriterier under hensyntagen til den pågældende sektors særlige kendetegn.

3. VURDERING

3.1. UBEGRÆNSET ADGANG TIL MARKEDET

- (10) Adgangen til et marked betragtes som fri, hvis den pågældende medlemsstat har gennemført og anvender den relevante EU-lovgivning om åbning af en given sektor eller en del heraf. Lovgivningen er opført på listen i bilag III til direktiv 2014/25/EU. For elsektoren drejer det sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF ⁽³⁾. For naturgassektoren drejer det sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF ⁽⁴⁾.
- (11) Tjekkiet har gennemført direktiv 2009/72/EF og 2009/73/EF i sin nationale lovgivning ved lov nr. 458/2000 om betingelser for forretning og statsforvaltning på energimarkederne (i det følgende benævnt »energiloven«) ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ »Kontor« betegner her den tjekkiske konkurrencemyndighed.

⁽²⁾ Rapport fra Charles River and Associates af 9. oktober 2016 med titlen »An Economic Assessment of the Extent of Competition on the Czech Markets for Retail supply of Electricity and Gas«.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 55).

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 94).

⁽⁵⁾ Tilgængelig på <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-458> og http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=458/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

- (12) Kommissionen sendte den 7. december 2017 en åbningsskrivelse til Tjekkiet udenrigsminister (ref. traktatbrudsprocedure nr. 2017/2152) vedrørende ukorrekt gennemførelse af direktiv 2009/72/EF og 2009/73/EF i den tjekiske retsorden. Da formodningen om fri adgang til markedet i artikel 34, stk. 3, første afsnit, i direktiv 2014/25/EU ikke gælder for sager, der er genstand for traktatbrudsproceduren, anmodede Kommissionen ved e-mail af 21. december 2017 ansøgeren om at fremsætte bemærkninger hertil og forklare, om der retligt og faktisk er fri adgang til markedet, jf. artikel 34, stk. 3, andet afsnit, i direktiv 2014/25/EU.
- (13) I sit svar af 12. april 2018 forklarede ansøgeren, at der i praksis er fri adgang til markedet, og de væsentligste argumenter var: lave adgangsomkostninger, ingen andre adgangsbarrierer, det høje antal licenser udstedt til handel med el og gas ⁽¹⁾ og det høje antal detailhandlere, der på nuværende tidspunkt er aktive på markederne for detailforsyning af el og gas ⁽²⁾. Desuden forklarede ansøgeren, at måden, hvorpå de bestemmelser i EU-lovgivningen, der er berørt af åbningsskrivelsen, blev afspejlet i den nationale lovgivning, ikke resulterede i en retlig begrænsning i adgangen til markederne for detailforsyning af el og gas. Ansøgeren påpegede i denne forbindelse også, at de konkrete spørgsmål, der rejstes i traktatbrudsproceduren, enten ikke vedrører adgangen til markedet eller kun var potentielt relateret til den.
- (14) For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der i praksis er fri adgang til markedet, er Kommissionen enig i de argumenter, som ansøgeren har fremført, navnlig med de mange detailhandlere på nationalt plan på markederne for detailforsyning af el og markedet for detailforsyning af gas, hvilket antyder, at der faktisk er fri adgang til markedet.
- (15) For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der retligt er fri adgang til markedet, har Kommissionen nøje noteret sig ansøgerens forklaringer på, hvordan de betænkeligheder, der er nævnt i åbningsskrivelsen, er blevet behandlet i den nationale lovgivning. Kommissionen analyserede disse forklaringer i lyset af kravene i direktiv 2014/25/EU, dvs. for at vurdere om bestemmelserne i den nationale lovgivning og de betænkeligheder, som er relateret hertil, og som er rejst i traktatbrudsproceduren, kunne resultere i, at der retligt ikke er fri adgang til markedet, jf. artikel 34 i direktiv 2014/25/EU. Efter at have gennemgået ansøgerens argumenter er Kommissionen enig i det argument, som ligger til grund for alle ansøgerens forklaringer om, at de konkrete spørgsmål i traktatbrudsproceduren ikke direkte vedrører adgangen til markedet. Kommissionen tager også hensyn til ansøgerens argument om, at det er hensigtsmæssigt at betragte det tjekiske retssystem som helhed, navnlig for så vidt angår forpligtelsen til at fortolke relevante nationale bestemmelser på en måde, som er i overensstemmelse med kravene i EU-lovgivningen. Selv om de betænkeligheder, der er nævnt i traktatbrudsproceduren, stadig hersker, og med forbehold af den nævnte traktatbrudsprocedure, mener Kommissionen i denne afgørelse og proceduren i henhold til direktiv 2014/25/EU, at der retligt er fri adgang til markedet i Tjekkiet.
- (16) På baggrund af tidligere konklusioner mener Kommissionen, at betingelsen om fri adgang til markedet, jf. artikel 34, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, er opfyldt i dette tilfælde.

3.2. DIREKTE EKSPONERING FOR KONKURRENCE

- (17) Om en aktivitet er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, bør bedømmes på baggrund af forskellige indikatorer, hvoraf ingen er afgørende i sig selv. Hvad angår de markeder, der er omfattet af denne afgørelse, er hovedaktørernes markedsandel på et givet marked et af de kriterier, som bør tages i betragtning. I lyset af de pågældende marketers kendetegn bør der også tages hensyn til yderligere kriterier.
- (18) Denne afgørelse indskrænker ikke anvendelsen af konkurrencereglerne og andre områder af EU-retten. Navnlig svarer de kriterier og den metode, der anvendes til at vurdere, om en aktivitet er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår i henhold til artikel 34 i direktiv 2014/25/EU, ikke nødvendigvis til dem, der anvendes til at foretage en vurdering i henhold til artikel 101 eller 102 i Den Europæiske Unions funktionsmåde eller Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽³⁾. Dette blev bekræftet af Retten i en nylig dom ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Der blev udstedt 388 licenser til handel med el og 229 licenser til handel med gas, (se ansøgerens svar af 12. april 2018 på Kommissionens anmodning om oplysninger af 21. december 2017, s. 1).

⁽²⁾ 71 aktive leverandører inden for detailforsyning af el og 68 aktive leverandører inden for detailforsyning af gas (se ansøgerens svar af 12. april 2018 på Kommissionens anmodning om oplysninger af 21. december 2017, s. 1).

⁽³⁾ Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser («EF-fusionsforordningen») (EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1).

⁽⁴⁾ Dom af 27. april 2016, Österreichische Post AG mod Kommissionen, T-463/14, EU:T:2016:243, præmis 28.

- (19) Det bør erindres, at formålet med nærværende afgørelse er at afgøre, om de aktiviteter, der er omfattet af anmodningen, er undergivet konkurrencevilkår i et sådant omfang (på markeder, hvortil der er fri adgang, jf. artikel 34 i direktiv 2014/25/EU), og at det også ved fravær af de disciplinerende detaljerede kontraktregler i direktiv 2014/25/EU sikres, at kontrakter vedrørende udøvelsen af de berørte aktiviteter vil blive indgået på en gennemsigtig, ikkediskriminerende måde, på grundlag af kriterier, der gør det muligt for køberne at finde den løsning, som samlet set er den økonomisk mest fordelagtige.
- (20) I denne forbindelse er det vigtigt at nævne, at ikke alle markedsaktører på de berørte markeder er underlagt reglerne for offentlige udbud. De virksomheder, der ikke er underlagt disse regler, har derfor normalt mulighed for at lægge konkurrencepres på de markedsaktører, der er omfattet af reglerne for offentlige udbud, når de handler på disse markeder ⁽¹⁾.

RELEVANTE PRODUKTMARKEDER

Detailforsyning af el

- (21) Som Kommissionen tidligere ⁽²⁾ har fastslået, omfatter detailforsyning af el den samlede forsyning af el til slutkunder, hvilket vil sige privatkunder og små industrimæssige og kommercielle kunder på den ene side (dvs. kunder, som ikke er omfattet af kontinuerlig måling og ikke er forbundet til lavspændingsnettet ⁽³⁾) og store industrimæssige og kommercielle kunder på den anden side (dvs. kunder, som får foretaget måling hver halve time, og som typisk er forbundet til høj- og mellemspændingsnettet ⁽⁴⁾).
- (22) I sin afgørelsespraksis har den tjekkiske konkurrencemyndighed ⁽⁵⁾ overvejet også at segmentere detailmarkedet i forskellige kategorier af slutkunder, men lod i sidste ende afgrænsningen stå åben.
- (23) Ansøgeren skelner mellem tre kategorier af kunder.
- a) Store kommercielle kunder, som er i) kunder med »automatisk kontinuerlig måling« — hovedsagelig belastningsmålte kunder, der er forbundet til høj- og mellemspændingsnettet, og ii) kunder med »manuel kontinuerlig måling« — hovedsagelig kunder, der er forbundet til lavspændingsnettet ⁽⁶⁾. Store kunder modtager typisk individualiserede tilbud fra leverandører eller køber el direkte på varebørser. I 2015 udgjorde de store kunder cirka [...] ⁽⁷⁾ af det samlede elforbrug, nemlig, i volumen, [...] TWh ud af [...] TWh ⁽⁸⁾.
- b) Små kommercielle kunder og privatkunder, som er kunder med »ikkekontinuerlig måling«. Disse kunder modtager standardiserede tilbud fra leverandørerne og har siden 2006 frit kunnet vælge deres elleverandør. I 2015 udgjorde denne kategori cirka [...] af det samlede elforbrug, nemlig, i volumen, [...] TWh ud af [...] TWh ⁽⁸⁾.
- c) Andre kunder. Denne tredje kategori består af store kommercielle kunder såsom aktører i de lokale distributionszoner ⁽⁹⁾, som på én gang er elproducenter og -detailhandlere, og industriparker, som er forbundet til de lokale distributionszoner. Disse store kunder kan købe el fra andre leverandører end aktørerne i de lokale distributionszoner, og de falder derfor ind under kategorien af store kunder som defineret ovenfor. I 2015 udgjorde denne tredje kategori cirka [...] af det samlede elforbrug, nemlig, i volumen, [...] TWh ud af [...] TWh.
- (24) Ud fra de faktorer, der er anført i betragtning 21-23, og med henblik på en vurdering af, om betingelserne i artikel 34 i direktiv 2014/25/EU er opfyldt, og uden at dette indskrænker anvendelsen af anden EU-lovgivning,

⁽¹⁾ Ifølge ansøgeren er kun ČEZ Prodej og Pražská plynárenská (»PP«) ordregivende enheder, jf. artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, på de markeder, der er omfattet af denne anmodning, og er dermed underlagt reglerne for offentlige udbud.

⁽²⁾ Sag COMP/M.3440 — EDP/ENI/GDP, betragtning 56.

⁽³⁾ Sag COMP/M.6225 Molaris/Commerz Real/RWE/Amprion, af 23. august 2011, COMP/M.5467 RWE/Essent, af 23. juni 2009.

⁽⁴⁾ Sag COMP/M.5512 Electrabel/E.ON, af 16. oktober 2009, COMP/M.5496 Vattenfall/Nuon Energy, af 22. juni 2009.

⁽⁵⁾ Afgørelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed n. ÚOHS-S0830/2015/KS-45620/2015/840/JMě af 21. december 2015, BOHEMIA ENERGY entity s.r.o./Europe Easy Energy a.s., Afgørelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed n. ÚOHS-S0438/2016/KS-28103/2016/840/LBř af 7. juli 2016 i BOHEMIA ENERGY entity s. r. o./RIGHT POWER, a. s.

⁽⁶⁾ Se CRA-rapporten side 17, sidste afsnit.

⁽⁷⁾ [...] fortrolige oplysninger

⁽⁸⁾ Se CRA-rapporten side 18, tabel 3.

⁽⁹⁾ Ansøgeren forklarede, at de lokale distributionszoner til at starte med var et produktionsanlæg for en specifik stor industrimæssig kunde, som med tiden omdannede produktionsanlægget til en industripark med egne produktionsanlæg samt andre store industrikunders produktionsanlæg, som industrikunden med det historiske produktionsanlæg etablerede.

er de relevante produktmarkeder for denne afgørelse for så vidt angår detailforsyning af el i Tjekkiet følgende: a) detailforsyning af el til store kunder (store industrimæssige og kommercielle kunder med kontinuerlig måling, herunder kunder i den tredje kategori, der er nævnt i betragtning 23, litra c), og b) detailforsyning af el til små kunder (privatkunder med ikkekontinuerlig måling og små erhvervs-kunder).

Detailforsyning af naturgas

- (25) Kommissionen skelner ved detailforsyning af gas mellem forsyning af naturgas til små kunder og forsyning af naturgas til store kunder, som underinddeles i store industrimæssige kunder og kraftværker ⁽¹⁾.
- (26) Kommissionen lod i sin afgørelse M.4238 E.ON/PP ⁽²⁾ om det tjekkiske detailmarked for gas definitionen stå åben, da den pågældende transaktion ikke gav anledning til konkurrencemæssige betænkeligheder under en evt. anden definition.
- (27) I sin afgørelsespraksis ⁽³⁾ har den tjekkiske konkurrencemyndighed ligeledes overvejet at segmentere detailmarkedet for gas i forskellige kategorier af slutkunder, men lod i sidste ende afgrænsningen stå åben.
- (28) Ansøgeren skelner også mellem store og små industrikunder på gasmarkedet. Store industrimæssige kunder på gasmarkedet ⁽⁴⁾ er kommercielle kunder med i) automatisk kontinuerlig måling og fjernaflæsning (A) eller månedlig (B) aflæsning og et årligt forbrug på mindst 4,2 GWh eller ii) med ikkeinterval måling og månedlig aflæsning og et årligt forbrug mellem 0,63 og 4,2 GWh. De modtager normalt individualiserede tilbud fra leverandørerne. Små kunder er kommercielle kunder og privatkunder med ikkeintervalmåling og anden end månedlig aflæsning og et årligt forbrug, der er lavere end 0,63 GWh. De modtager generelt standardiserede tilbud. Hver kategori udgør cirka halvdelen af det samlede gasforbrug.
- (29) Ud fra de faktorer, der er anført i betragtning 25-28, og med henblik på en vurdering af, om betingelserne i artikel 34, i direktiv 2014/25/EU er opfyldt, og uden at dette indskrænker anvendelsen af anden EU-lovgivning, er de relevante produktmarkeder følgende: a) detailforsyning af naturgas til store kunder b) detailforsyning af naturgas til små kunder

RELEVANTE GEOGRAFISKE MARKEDER

Detailforsyning af el

- (30) Kommissionen har tidligere fastslået ⁽⁵⁾, at detailforsyning af el til store kunder er af national karakter, mens smallere, regionale markeder kan betragtes til detailforsyning af el til små kunder. I afgørelse M. 4238 E.ON/PP ⁽⁶⁾ om det tjekkiske detailmarked bekræftede en markedsundersøgelse, at markedet som minimum er nationalt, når det gælder detailmarkedet for el. Man lod dog det præcise anvendelsesområde for det geografiske marked stå åbent. Den tjekkiske konkurrencemyndighed fandt, at detailforsyningen af el til små kunder er af national karakter ⁽⁷⁾.
- (31) Ifølge ansøgeren er der i øjeblikket cirka 65 aktive leverandører med mere end 100 leveringspunkter, der kan levere til store og små kommercielle kunder og privatkunder på nationalt plan. Dette peger på et nationalt anvendelsesområde for detailmarkederne.
- (32) I Tjekkiet er der i følge ejerskabet af distributionsvirksomhederne ⁽⁸⁾ tre distributionsområder. Tjekkiet er på baggrund af de tre regionale distributørers høje markedsandele i deres respektive distributionsområder kendetegnet ved et stærkt regionalt element. ČEZ Group er gennem sit datterselskab ČEZ Distribuce den største distributør med fem ud af otte eldistributionsnet, der udgør cirka [...] af det samlede elforbrug i Tjekkiet. Til

⁽¹⁾ M. 4180 Gaz de France/Suez, betragtning 63, M.3868 —DONG/Elsam/Energi E2, betragtning 193 ff., M. 3440 — EDP/ENI/GDP betragtning 215 ff., M.5740 — Gazprom/A2A/JOF, betragtning 17 ff.

⁽²⁾ M.4238 E.ON/PP, betragtning 16.

⁽³⁾ Afgørelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed n. ÚOHS-S0830/2015/KS-45620/2015/840/JMě af 21. december 2015, BOHEMIA ENERGY entity s.r.o./Europe Easy Energy a.s., Afgørelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed n. ÚOHS-S0438/2016/KS-28103/2016/840/LBř af 7. juli 2016 i BOHEMIA ENERGY entity s. r. o./RIGHT POWER, a. s.

⁽⁴⁾ Dette marked omfatter ikke levering til gasfyrede kraftværker, som typisk køber gas direkte på elbørserne og får gas leveret ved at købe gasledningskapacitet.

⁽⁵⁾ M. 5496 — Vattenfall/Nuon Energy, betragtning 15 ff., M. 7778 — Vattenfall/Engie/GASAG, betragtning 37.

⁽⁶⁾ M.4238 E.ON/PP, betragtning 19 og 20.

⁽⁷⁾ Fusionsafgørelse UOHS-S492/2011/KS fra den tjekkiske konkurrencemyndighed.

⁽⁸⁾ ČEZ Group, det tidligere Czech electricity og stadig statsejede selskab, ejer fem ud af otte eldistributionsnet, to distributionsnet er ejet af E.ON, mens elforsyningsselskabet i hovedstadsområdet er ejet af Prazska energetica a.s. (»PRE«) — et selskab, der er ejet af EnBW og byen Prag og er kontrolleret af EnBW. Se CRA-rapporten, punkt 2, s. 1.

sammenligning stammer [...] af elforbruget fra E.ON's distributionsområde, og kun [...] stammer fra PRE's distributionsområde, mens resten stammer fra den lokale distributionszone ⁽¹⁾. Samlet set er cirka [...] % af alle leveringspunkterne beliggende i ČEZ Distribuce's område. Ikke alle af dem betjenes af ČEZ Prodej (ČEZ Group's detailforsyningsafdeling), men ČEZ Prodej forsyner størstedelen ([...] %) af de små kommercielle kunder og privatkunder i sit eget distributionsområde ⁽²⁾.

- (33) På nationalt plan betjener ČEZ Prodej [...] mio. leveringspunkter for privatkunder, hvilket svarer til en markedsandel på cirka [...] % af leveringspunkterne.
- (34) Et andet element, der peger på ikkehomogene konkurrencevilkår i de tre distributionsområder, er det faktum, at PRE opkræver cirka [...] % mere for energikomponenten i standardtariffen i sit eget område. Ansøgeren begrunder denne prisforskel med tilstedeværelsen af PRE's lavprisdatterselskab (Yello Energy) uden for dets eget område, men hævder, at ČEZ Prodej og E.ON opkræver samme priser for tariffens energikomponent i de tre områder ⁽³⁾.
- (35) Med henblik på en vurdering af om betingelserne i artikel 34 i direktiv 2014/25/EU er opfyldt, og uden at dette indskrænker anvendelsen af anden EU-lovgivning, og på baggrund af det faktum, at et stort antal detailhandlere opererer på nationalt plan, kan det geografiske anvendelsesområde for detailforsyningen af el til slutkunder i Tjekkiet betragtes som nationalt for både store og små kunder. Dette udelukker dog ikke, at der også kan være stærke regionale elementer.

Detailforsyning af naturgas

- (36) Kommissionen har tidligere defineret markederne for detailforsyning af gas, herunder markederne for små kunder, som nationale ⁽⁴⁾.
- (37) Kommissionen lod i sin afgørelse M.4238 E.ON/PP ⁽⁵⁾ om det tjekkiske detailmarked definitionen stå åben, da den pågældende transaktion ikke gav anledning til konkurrencemæssige betænkeligheder i henhold til nogen anden definition.
- (38) Den tjekkiske konkurrencemyndighed har, i sin tidligere praksis ⁽⁶⁾, ud fra et geografisk synspunkt defineret de relevante produktmarkeder inden for detailforsyning af gas som nationale.
- (39) Ifølge de seneste oplysninger er der på nuværende tidspunkt et stort antal aktive leverandører ⁽⁷⁾ på det tjekkiske detailmarked for gas. Ifølge ansøgeren kan disse leverandører levere gas til store og små kunder på nationalt plan.
- (40) Ifølge ejerskabet af distributionsselskaberne er gasdistributionen i Tjekkiet lige som eldistributionen inddelt i tre distributionsområder ⁽⁸⁾. Kommissionen bemærker, at der med hensyn til detailforsyning af gas til privatkunder er et lignende mønster som for el med hensyn til etablerede gasdistributørers markedsandele pr. distributionsområde. I 2015 lå disse markedsandele på cirka [...] % for RWE, [...] % for PP og [...] % for E.ON ⁽⁹⁾. Disse virksomheders markedsandele er dog lavere på nationalt plan, når det gælder levering af gas til store kunder ⁽¹⁰⁾.
- (41) Energikomponenten for gasprisen er ikke reguleret og fastsættes af de lokale distributionsvirksomheder i de tre distributionsområder. Ansøgerens analyse viser, at både PP's og RWE's prisfastsættelse af energikomponenten for den samlede gaspris er den samme i de tre distributionsområder, mens E.ON har identiske priser i PP's og RWE's områder og en smule lavere priser (mindre end [...] %) i sit eget område ⁽¹¹⁾. Ansøgeren hævder i lyset af dette, at markedet for detailforsyning af gas er nationalt.

⁽¹⁾ Se CRA-rapporten, tabel 1, s. 6.

⁽²⁾ Se CRA-rapporten, tabel 8, s. 23.

⁽³⁾ Se CRA-rapporten, tabel 9, s. 23-24.

⁽⁴⁾ M/3696 — E.ON/MOL (2005) betragtning 138 og 140.

⁽⁵⁾ M.4238 E.ON/PP, betragtning 16.

⁽⁶⁾ Sag S830/2015/KS Bohemia Energy entity s.r.o./Europe Easy Energy a.s, S713/2016/KS Bohemia Energy entity s.r.o/X Energie s.r.o.

⁽⁷⁾ Den nationale rapport fra ERO fra 2016 viser, at der i 2016 var 98 aktive erhvervsdrivende, der leverede gas til kunderne i Tjekkiet. (https://www.ero.cz/documents/10540/488714/NR_ERU_2016/3e05aa8c-0a79-4c3c-9389-6d0c3c313e1e).

⁽⁸⁾ Se CRA-rapporten, punkt 2, side 1.

⁽⁹⁾ Se CRA-rapporten side 31, tabel 17.

⁽¹⁰⁾ Det vil sige [...] % for RWE og [...] % for både PP og E.ON (se CRA-rapporten, side 22, tabel 7). Ifølge nyere data havde RWE dog en andel på [...] % i 2016, PP havde en andel på [...] % og E.ON en andel på [...] % af markedet for store kunder (se ansøgerens svar af 12. april 2018 som svar på Kommissionens anmodning af 21. december 2017, s. 16).

⁽¹¹⁾ Se CRA-rapporten, tabel 18, s. 33.

- (42) Med henblik på en vurdering af om betingelserne i artikel 34 i direktiv 2014/25/EU er opfyldt, og uden at dette indskrænker anvendelsen af anden EU-lovgivning, og på baggrund af det faktum, at der er et stort antal detailhandlere, der opererer på nationalt plan, kan det geografiske marked for detailforsyning el til slutkunder i Tjekkiet betragtes som nationalt for både store og små kunder. Dette udelukker dog ikke, at der lige som for elforsyningen også kan være regionale elementer.

Markedsanalyse

- (43) Kommissionen har vedtaget andre afgørelser ⁽¹⁾ vedrørende anvendeligheden af undtagelser fra reglerne for offentlige udbud på detailforsyning af el og gas. I disse afgørelser baserer Kommissionen navnlig sin vurdering på følgende kriterier: antal markedsdeltagere generelt, de største aktørers kombinerede markedsandel, omskiftningshyppighed blandt slutkunder, likviditet af engrosmarkedet og prisregulering.

Detailforsyning af el

- (44) Først bør det påpeges, at en leverandør for at kunne være en troværdig langsigtet aktør, der lægger effektivt konkurrencepres på detailniveau i Tjekkiet, skal have adgang til konkurrencedygtige elkilder, enten via egen produktionskapacitet eller adgang til likvide engrosmarkeder for alle de nødvendige engrosprodukter i Tjekkiet eller gennem import fra udlandet. I modsat fald er detailhandlerne med hensyn til deres strømforsyning afhængige af deres vertikalt integrerede konkurrenter, hvilket betyder, at de er under den permanente trussel om vertikalt prispres, hvilket til gengæld væsentligt begrænser det konkurrencepres, de kan lægge på vertikalt integrerede leverandører som ČEZ.
- (45) Når man vurderer, om detailforsyningen af el er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, er det derfor nødvendigt at undersøge konkurrencevilkårene på upstreammarkedet for produktion og engrosforsyning af el og operatørernes stilling på dette marked ⁽²⁾.

Antal markedsaktører, de største aktørers markedsandele

- (46) I juni 2017 forsynede 65 aktive leverandører mere end 100 leveringspunkter i de tre distributionsområder for ČEZ Group, E.ON og PRE. ČEZ Prodej er den største leverandør til både store og små kunder efterfulgt af E.ON og PRE. Andre konkurrenter har meget mindre markedsandele, når det gælder levering til slutkunder.
- (47) I tidligere afgørelser ⁽³⁾ fandt Kommissionen, at de tre største virksomheders kombinerede markedsandel, når det gælder markedet for detailforsyning af el, er en af de relevante indikatorer til vurdering af markedsconcentrationen og den generelle konkurrencesituation. Da ikke alle markedsaktører er underlagt reglerne for offentlige udbud, fokuserer analysen hovedsageligt på markedsposition og konkurrencemæssige begrænsninger for de individuelle markedsaktører, der er underlagt reglerne for offentlige udbud, primært ČEZ Prodej og PP. Når det er relevant for forståelsen af den markeds kontekst, i hvilken ČEZ Prodej og PP opererer, medtages andre markedsaktører dog også i analysen (se også betragtning 20). Andre former for fusioner kan også anses for relevante.

Detailforsyning af el til store kunder

- (48) ČEZ Prodej leverer til [...] af de store kunder, nemlig, i volumen, cirka [...] TWh ud af [...] TWh ⁽⁴⁾. ČEZ Prodejs markedsandele for store kunder har ligget forholdsvis stabilt på [...] % ⁽⁵⁾ i perioden 2012-2015, men faldt dog til [...] % i 2016 ⁽⁶⁾. Kommissionen bemærker, at dette fald har fundet sted i samme år, som ČEZ Group har oplevet en række udfald på flere af dens atomreaktorer, hvilket har haft betydning for cirka [...] af dens nukleare kapacitet, hvilket bekræfter, at adgang til konkurrencedygtige elkilder er en nøglefaktor i konkurrencen på

⁽¹⁾ Kommissionens afgørelse 2007/141/EF af 26. februar 2007 om, at artikel 30, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester finder anvendelse på elektricitets- og gasforsyningen i England, Skotland og Wales (EUT L 62 af 1.3.2007, s. 23) og Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674 af 15. september 2016 om undtagelse af detailforsyning af el og gas i Tyskland fra anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU (EUT L 253 af 17.9.2016, s. 6).

⁽²⁾ Upstreammarkedet for engrosforsyning af el er ikke blevet undersøgt i tidligere afgørelser i henhold til artikel 34 i direktiv 2014/25/EU, da konkurrencesituationen på disse upstreammarkeder ikke har givet anledning til betænkeligheder i senere omsætningsled.

⁽³⁾ Gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674, betragtning 37 og de anførte afgørelser.

⁽⁴⁾ Se CRA-rapporten, tabel 3, s. 18 og tabel 6, s. 21.

⁽⁵⁾ Se anmodning, s. 32, tabel 3.

⁽⁶⁾ ČEZ Prodejs markedsandel for store industrimæssige kunder stiger, hvis operatørerne af de lokale distributionszoner medregnes, fra [...] % til [...] % (se svar af 1. august 2017 på Kommissionens anmodning af 28. juni 2017, tabel 2, s. 8).

detailmarkederne. Derudover kan det ikke udelukkes, at ČEZ Prodejs markedsandel på [...] % ville være større i en eller flere regioner, hvis den blev beregnet på baggrund af et regionalt marked i stedet for et nationalt, geografisk marked for store kunder. Der blev dog ikke fremlagt tal for lokale markedsandele for store kunder, der er forbundet til ČEZ Prodejs netværk, selv om der er anmodet om dem.

- (49) I perioden 2014-2016 lå markedsandelene for store kunder forholdsvis stabilt, også for E.ON på cirka [...] % og PRE på cirka [...] %.
- (50) På nationalt plan udgør den kombinerede markedsandel for de tre markedsdeltagere (ČEZ Prodej, E.ON og PRE) for store kunder cirka 60 % ⁽¹⁾ (HHI ⁽²⁾ beregnet for dette marked er 1 847 ⁽³⁾). De andre leverandører til store kunder, Bohemia Energy, CENTROPOL, RWE, Veolia Komodity, Lumius, EP Energy Trading, Slovenské elektrárne og Amper Market har en markedsandel under [...] %.

Detailforsyning af el til små kunder

- (51) På nationalt plan og målt på volumen leverer ČEZ Prodej til [...] % af de små kunder ⁽⁴⁾, mens større volumener blev forbrugt i ČEZ Group's distributionsområde, nemlig [...] TWh ud af [...] TWh blev forbrugt af små kunder ⁽⁵⁾. ČEZ Prodej's markedsandele for disse kunder har i perioden 2012-2015 ligget forholdsvis stabilt på [...] % ⁽⁶⁾. Kommissionen bemærker dog, at ČEZ Prodej's markedsandele ifølge den tjekkiske konkurrencemyndighed er faldet i de seneste 6 år ⁽⁷⁾.
- (52) De etablerede aktørers markedsandele for små kunder er høje på lokalt plan: I 2014-2015 havde ČEZ Prodej og E.ON en markedsandel på [...] % i deres respektive distributionsområder, mens PRE havde en markedsandel på [...] % i Prag-området. De tre vigtigste leverandørers tilstedeværelse i hinandens respektive områder var uden betydning ([...] %) ⁽⁸⁾. Dette bekræfter, at der er stærke regionale elementer.
- (53) I perioden 2014-2016 lå markedsandelene for små kunder forholdsvis stabilt også for E.ON på cirka [...] % og for PRE på cirka [...] %. På nationalt plan er de tre vigtigste markedsaktørers (ČEZ Prodej, E.ON og PRE) kombinerede markedsandel med hensyn til små kunder cirka 74 % ⁽⁹⁾ (HHI ⁽¹⁰⁾ beregnet for dette marked er 2 664). Den nærmeste konkurrent til kategorien af små kunder er Bohemia Energy med en markedsandel på [...] %.

Omskiftningshyppighed blandt slutkunder

- (54) Omskiftningshyppigheden blandt kunderne anses også for at være en relevant indikator for effektiv konkurrence. Kundernes skift kan inddeles i to typer: eksterne skift, dvs. leverandørskift, og interne skift, dvs. en ændring af taksten eller kontrakten hos den samme leverandør. I en tidligere afgørelse ⁽¹¹⁾ analyserede Kommissionen hovedsageligt de eksterne skift.

⁽¹⁾ Til sammenligning konkluderedes det i gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674, at de kombinerede markedsandele for de fire største eldetailhandlere i Tyskland er 33 %, mens den kombinerede markedsandel for de tre største eldetailhandlere i Italien er 43,89 % jf. Kommissionens afgørelse 2010/403/EU af 14. juli 2010 om undtagelse af produktion og engrossalg af elektricitet i Italiens makrozone nord og detailsalg af elektricitet til slutbrugere, der er forbundet til mellemspændings-, højspændings- og stærkstrømsnettet i Italien, fra anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester (EUT L 186 af 20.7.2010, s. 44). I Kommissionens beslutning 2006/422/EF af 19. juni 2006 om, at artikel 30, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester finder anvendelse på elektricitetsproduktion og salg i Finland med undtagelse af Ålandsøerne (EUT L 168 af 21.6.2006, s. 33), om Finland, er denne markedsandel på 35-40 %.

⁽²⁾ HHI — Herfindahl-Hirschman Index.

⁽³⁾ Se anmodning, side 7.

⁽⁴⁾ For små kunder se tabel 10 i ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 21. april 2017.

⁽⁵⁾ Se CRA-rapporten, tabel 3, s. 18, i kombination med tabel 8, s. 23.

⁽⁶⁾ Se anmodning, tabel 3, s. 32.

⁽⁷⁾ Se udtalelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed, s. 2.

⁽⁸⁾ Se CRA-rapporten, tabel 8, s. 23.

⁽⁹⁾ Til sammenligning konkluderedes det i gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674, at de kombinerede markedsandele for de fire største eldetailhandlere i Tyskland er på 36 %. I beslutning 2006/422/EF om Finland er denne markedsandel på 35-40 %.

⁽¹⁰⁾ Se CRA-præsentation til DG COMP af 9. juni 2017.

⁽¹¹⁾ Gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674.

Detailforsyning af el til store kunder

- (55) Ansøgeren hævder, at hyppigheden af eksterne skift er relativt høj blandt store kunder. Hyppigheden af eksterne skift blandt store kunder faldt dog fra cirka 30 % i 2010 til 16 % i 2015. Den gennemsnitlige hyppighed af eksterne skift lå i de seks år på 22 % ⁽¹⁾. Til sammenligning er den gennemsnitlige hyppighed af eksterne skift højere i Tjekkiet end i Tyskland (cirka 11 %) ⁽²⁾ og lavere end i Italien (cirka 32 %) ⁽³⁾. Ifølge ansøgeren indebærer det ikke nogen omkostninger at skifte elleverandør. Kunder, som er direkte forbundet til højspændingsnettet, arrangerer deres elforsyning gennem udbud, eller de køber el direkte på børserne, hvilket kan forklare deres tendens til at skifte leverandører oftere end små kunder (se bemærkning 56-59) ⁽⁴⁾.

Detailforsyning af el til små kunder

- (56) Ansøgeren hævder, at hyppigheden af eksterne skift ikke er høj for små kunder på grund af høj kundetilfredshed og/eller genforhandling af kontrakt med samme leverandør. Hyppigheden af eksterne skift for små kunder var cirka 4,6 % i 2015 (dvs. den samme som i 2010), mens den gennemsnitlige hyppighed af eksterne skift i de seks år var 5 % ⁽⁵⁾. Ifølge ansøgeren er det forholdsvis nemt også for små kunder at skifte elleverandør. Ifølge en kundeundersøgelse, som ansøgeren har udført, ville små kunder i de tre distributionsområder skifte elleverandør »som reaktion på prisforhøjelser på 5-10 %« ⁽⁶⁾.
- (57) I sin udtalelse bemærkede den tjekkiske konkurrencemyndighed, at kunderne ifølge den kundeundersøgelse, der er bestilt af ČEZ Prodej, er meget prisbevidste og villige til at skifte ⁽⁷⁾. I sin udtalelse bemærkede den tjekkiske konkurrencemyndighed desuden, at »leverandørerne kommer med konkurrencefremmende tilbud med betragtelige rabatter for at bevare deres kunder« og derfor, baseret på interne data fra ČEZ Prodej, »vælger en væsentlig del af ČEZ Prodej's kunder, som ellers ville skifte til en anden leverandør, at skifte til en mere fordelagtig pris hos ČEZ Prodej« ⁽⁸⁾. I udtalelsen fra den tjekkiske konkurrencemyndighed konkluderedes det desuden, at det kombinerede niveau af omskiftningshyppighed for privatkunder var på [...] %, når man kombinerer ČEZ's hyppighed af eksterne skift med ČEZ's hyppighed af interne skift.
- (58) Kommissionen bemærker dog, at hyppigheden af interne skift ifølge de seneste tilgængelige offentlige oplysninger ⁽⁹⁾ forekommer temmelig lav i Tjekkiet. Navnlige udgør det treårige gennemsnit for hyppigheden af interne skift for el til privatkunder kun 2 %, mens det femårige gennemsnit for hyppigheden af eksterne skift for el for privatkunder er 6 % ⁽¹⁰⁾.
- (59) Kommissionen bemærker desuden, at den tjekkiske nationale tilsynsmyndighed (ERO), når det gælder detailmarkedet for el, påpeger visse uklare kontraktvilkår i tidsbegrænsede kontrakter med automatisk forlængelse, som kan gøre det sværere for kunderne at identificere datoer og vilkår, på hvilke kontrakterne kan opsiges ⁽¹¹⁾. Samme punkt vedrørende tidsbegrænsede kontrakter og automatisk forlængelse blev gentaget i den senest tilgængelige nationale rapport fra ERO af 2016 ⁽¹²⁾.

Adgang til engrosforsyningsmarkedet for el

- (60) Likviditeten af engrosmarkedet er en relevant indikator for konkurrence, da tilstrækkelige volumener på både udbuds- og efterspørgselsiden af de relevante engrosprodukter (dvs. grundbelastning, spidsbelastning, timeblokke

⁽¹⁾ Se anmodning, tabel 12, s. 58. Procentdelene er beregnet ud fra leveringspunkter.

⁽²⁾ Gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674, betragtning 39.

⁽³⁾ Afgørelse 2010/403/EU, betragtning 18.

⁽⁴⁾ Se CRA-rapporten, s. 43.

⁽⁵⁾ Se anmodning, tabel 13, s. 59. Procentdelene er beregnet ud fra leveringspunkter.

⁽⁶⁾ Se CRA-rapporten, s. 49.

⁽⁷⁾ Se udtalelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed, s. 2, sidste afsnit.

⁽⁸⁾ Se udtalelse fra den tjekkiske konkurrencemyndighed af 14. juni 2017, s. 3, afsnit 3 og 4.

⁽⁹⁾ ACER/CEER Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity and Gas Markets in 2015 of November 2016, page 66: https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2015.pdf.

⁽¹⁰⁾ Det femårige gennemsnit for hyppigheden af eksterne skift er lavere i Tjekkiet end i Tyskland, Sverige, Finland og Storbritannien.

⁽¹¹⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2015, s. 21. (https://www.ero.cz/documents/10540/488714/NR_ERU_2015.pdf/e6ca9e45-17c6-4f48-9561-8f0ef0d6af29), ERO National Report 2016, s. 25.

⁽¹²⁾ Den nationale rapport fra ERO 2016, s. 25.

til forskellige tidsrammer) giver tilvejebringelses- og risikoafdækningsmuligheder for leverandører, der ikke råder over egen produktion, og gør det muligt for dem at komme ind på detailmarkederne og konkurrere med vertikalt integrerede leverandører med egen produktionskapacitet.

ČEZ Group er fortsat langt den største elproducent

- (61) I 2016 producerede ČEZ Group på produktionsniveau [...] % af den samlede elproduktion i Tjekkiet ⁽¹⁾. Den næststørste producent (Elektrárna Počerady a.s.) havde en markedsandel på [...] %, og de følgende tre største producenter (Sokolovská Uhelná a.s., Elektrárna Dětmarovice a.s. og Severní Energetická a.s. ⁽²⁾) havde alle en markedsandel under [...] % ⁽³⁾. Følgende seks producenter havde markedsandele under 3 %, og den resterende kategori (der udgør cirka 17 % af den producerede el) bestod af en række små sol-/vindkraftværker og landbrugsbedrifter. E.ON, PRE og andre mindre detailhandlere (f.eks. Bohemia Energy, CENTROPOL) ejer ikke selv produktionsanlæg i Tjekkiet.
- (62) ČEZ Group er derfor fortsat den største elproducent i Tjekkiet. ČEZ Group's markedsandel på produktionsniveau afspejler dens privilegerede adgang til de billigste kilder til elproduktion i Tjekkiet (atomkraft, brunkul, kul).
- (63) Med hensyn til atomkraftproduktion bør det bemærkes, at ČEZ Group i 2016-2017 oplevede flere udfald på flere af sine atomkraftreaktorer [...].
- (64) Atomkraftproduktion bør i henhold til den tjekkiske langsigtede energiplan for Tjekkiet ⁽⁴⁾ i 2050 udgøre omkring halvdelen af landets samlede elforbrug (en stigning fra omkring en tredjedel på nuværende tidspunkt). De tjekkiske myndigheder planlægger fra og med 2035 at udfase fire enheder ved Dukovany, og samtidig planlægger de at bygge nye reaktorer på to eksisterende nukleare anlæg (Dukovany og Temelin) med mulighed for, enten at staten kan købe ČEZ Group's atomkraftafdeling, eller at ČEZ Group kan finansiere nye anlæg. I denne situation med fuld genstart af sine reaktorer og forventet stigning i elproduktionen næste år ⁽⁵⁾ vil ČEZ Group's andel af produktionsmarkedet sandsynligvis stige til tidligere niveauer.

Anvendelse af engrosmarkedet

- (65) På engrosniveau sælges el enten internt inden for vertikalt integrerede virksomheder, der både har produktion og detailforsyningsaktiviteter (såsom ČEZ Group's enheder), eller handles gennem forskellige kanaler: via rent bilaterale kontrakter (over-the-counter eller »OTC«) eller indgåede kontrakter, på futuresmarkeder organiseret af Power Exchange Central Europe, a.s. (»PXE«) eller Czech Moravian Commodity Exchange Kladno (»CMCEK«) ⁽⁶⁾ og på spotmarkeder organiseret af den tjekkiske el- og gasmarkedsoperatør, virksomheden OTE a.s. Elforhandlere kan anvende enhver kombination af bilaterale kontrakter og energiudvekslingsprodukter, herunder OTE's platforme og udenlandsk valuta ⁽⁷⁾, til køb og salg ⁽⁸⁾.
- (66) Engrospriserne på Prague Energy Exchange (PXE) følger traditionelt priserne på EEX-børsen. I denne forbindelse hævder ansøgeren, at ČEZ Prodej ⁽⁹⁾ ikke har nogen konkurrencemæssig fordel i forhold til andre detailhandlere på markedet, der køber deres el på PXE-børsen, fordi [...] ⁽¹⁰⁾. Det skal dog bemærkes, at dette prisniveau er baseret på en rent kontraktmæssig aftale mellem to virksomheder, der tilhører samme koncern, og at det derfor til hver en tid kan ændres og ikke har nogen indvirkning på ČEZ Group's samlede overskud.

⁽¹⁾ Mere præcist næsten [...] TWh af bruttoelproduktionen på cirka [...] TWh (se ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 21. april 2017, side 1, tabel 1). ERO oplyser, at der i 2016 var en bruttoelproduktion på 83,3 TWh.

⁽²⁾ Det kan dog forventes, at markedsandelen for Severní Energetická (datterselskab af Czech Coal) vil stige lidt efter det annoncerede salg af ČEZ Group's Pocerady kulkraftværk (1 000 MW) til Czech Coal.

⁽³⁾ Se ansøgerens svar af 1. august 2017 på Kommissionens anmodning af 28. juni 2017.

⁽⁴⁾ Se Platts Power in Europe, nummer 753, 3. juli 2017, s. 15.

⁽⁵⁾ I marts 2017 forventede ČEZ Group en stigning i dens elproduktion i 2018 til 66 TWh fra 59 TWh i 2015 — se Platts Power in Europe, nummer 722 (28. marts 2016), s. 15.

⁽⁶⁾ Denne varebørs fokuserer mere på indenlandsk handel end på international handel.

⁽⁷⁾ Hovedsagelig European Energy Exchange i Leipzig (EEX).

⁽⁸⁾ Den nationale rapport fra ERO 2015, s. 17-18.

⁽⁹⁾ Den tjekkiske konkurrencemyndighed fremsætter samme argument i sin udtalelse.

⁽¹⁰⁾ Se ansøgerens svar af 28. marts 2017 på Kommissionens anmodning af 24. marts 2017.

- (67) Den volumen, der blev handlet på engrosmarkederne (spot- og terminsbørser, mæglervirksomhed og børser) i Tjekkiet i 2016 ([...] TWh) lå på cirka [...] af det årlige elforbrug ⁽¹⁾. Navnlig beløb OTC-volumener handlet på mæglerplatforme som Trayport sig til [...] TWh (af en samlet handlet volumen på [...] TWh) i 2016 og er steget svagt siden 2008 ([...] TWh) ⁽²⁾. Til sammenligning var det tyske engrosmarked ti gange større end det samlede elforbrug fra forsyningsnettet ⁽³⁾. Der blev i Tjekkiet registreret lav volumen ⁽⁴⁾ af handlede futures på den største elbørs (PXE ⁽⁵⁾), mens der blev handlet meget små volumener (2-3 TWh) på indenlandske markedspladser såsom CMCEK ⁽⁶⁾. De volumener, der handles på day-ahead- og intradaymarkederne (OTE-Spot), som også er nødvendige for detailhandlere, for at de kan have tillid til engrosmarkederne, er steget siden 2008, men de volumener, der er tale om, er stadig små ⁽⁷⁾. Endelig gør de manglende data om direkte (OTC) bilateralt salg det ikke muligt for Kommissionen at vurdere, om volumenerne er tilstrækkelige til, at nye markedsaktører kan konkurrere på markedet ⁽⁸⁾.

Importmuligheder

- (68) Ansøgeren gør med hensyn til import gældende, at der er »omfattende samkøringskapacitet over den tjekkisk/tyske grænse« ⁽⁹⁾. Den tjekkiske TSO har dog indberettet ⁽¹⁰⁾ adskillige kritiske situationer i det tjekkiske transmissionssystem på grund af ikkeplanlagte transitstrømme (eller »loop flows«) svarende til adskillige GW. Loop flows er ifølge tjekkisk TSO navnlig et stort problem for netstabiliteten ⁽¹¹⁾ og en begrænsende faktor for kommerciel handel over de tjekkiske grænser, særlig over den tjekkisk-tyske grænse. De tal, som ansøgeren har fremlagt ⁽¹²⁾, viser, at den importkapacitet, der er tilgængelig ved grænsen til Tyskland, er faldet markant i perioden 2014-2016 ⁽¹³⁾.
- (69) Derudover kan omfanget af import fra nabolandene blive reduceret på grund af de traditionelt lave engrospriser i Tjekkiet. Dette har været tilfældet i perioden 2012-2016, hvor den gennemsnitlige day-ahead-prisforskel over de tjekkiske grænser var negativ, nemlig - 3,9 EUR/MWh i forhold til Polen - 0,4 EUR/MWh i forhold til Østrig - 0,6 EUR/MWh i forhold til Slovakiet og kun i forhold til Tyskland var den lidt positiv (0,4 EUR/MWh) ⁽¹⁴⁾.
- (70) Med forbehold af ovenstående har ansøgeren gjort gældende, at cirka 8,6 TWh af importkapaciteten i 2016 var tildelt markedsaktører, mens 7,9 TWh, svarende til »omkring 13 % af det samlede elforbrug«, blev importeret som reaktion på pludselige nedbrud på ČEZ Group's kraftværker ⁽¹⁵⁾. Disse særlige omstændigheder kan forklare de kapacitetsvolumener, der blev importeret og tildelt markedsaktørerne i 2016. ČEZ Group har beregnet, at man, hvis det ikke havde været for disse udfald, havde kunnet producere yderligere [...] TWh el. Situationen er dog ved at bedre sig og nogle af reaktorerne er blevet genstartet, mens andre efter planen skal genstartes snart. Det må således forventes, at importen gradvist vil falde i fremtiden, da styrkelse af kernekraftsproduktionen med lave marginalomkostninger vil føre til et fald i elpriserne i Tjekkiet.

⁽¹⁾ Tal indberettet af ansøgeren på baggrund af tal fra OTE.

⁽²⁾ Udviklingen i handlede volumener på Trayport — OTC har i de tidligere år været som følger: [...] TWh i 2008 [...] TWh i 2009 [...] TWh i 2010 [...] TWh i 2011 [...] TWh i 2012 [...] TWh i 2013 [...] TWh i 2014 og [...] TWh i 2015. Se ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 3. maj 2017.

⁽³⁾ Se gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674.

⁽⁴⁾ [...] TWh i 2016 sammenlignet med [...] TWh i 2008 — se ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 3. maj 2017, tabel 5, s. 4.

⁽⁵⁾ Der handles kun finansielle produkter på PXE, dvs. produkter uden mulighed for fysisk levering.

⁽⁶⁾ Cirka 2,6 TWh ifølge Kladnos årsrapport fra 2015 (tilgængelig online på tjekkisk på: <https://www.cmkbk.cz/zpravvy/vz2015/#6/z>, s. 6).

⁽⁷⁾ Cirka [...] TWh. Se tabel 5, s. 4, i ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 21. april 2017.

⁽⁸⁾ Ansøgeren har ikke givet nogen oplysninger om den elvolumen, der er leveret inden for rammerne af samarbejdsaftaler eller direkte bilateralt salg (uden mægler), med den begrundelse, at de er ukendte for dem. Data fra OTC-platforme indgår ikke i ovennævnte beregninger.

⁽⁹⁾ Se side 10 (svar på Q. 9) i ansøgerens svar af 16. februar 2017 på Kommissionens anmodning af 31. januar 2017.

⁽¹⁰⁾ Se rapporter og undersøgelser om loop-flows i regionen, der er offentliggjort af tjekkiske TSO Ceps, a.s. (www.ceps.cz).

⁽¹¹⁾ Se også årsrapporten fra ERO 2016.

⁽¹²⁾ Se ansøgerens svar af 1. august 2017 og bilag hertil på Kommissionens anmodning af 28. juni 2017.

⁽¹³⁾ Den kommercielle kapacitet ved den tjekkisk-tyske grænse (i retningen fra Tyskland mod Tjekkiet), som er tilgængelig på day-ahead-markedet, er faldet fra [...] MWh i 2014 til [...] MWh i 2016 (tal bearbejdet på baggrund af bilag 8 i ansøgerens svar af 1. august 2017 på Kommissionens anmodning af 28. juni 2017).

⁽¹⁴⁾ Se ACER 2016 Electricity and gas markets report (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER%20Market%20Monitoring%20Report%202016%20-%20ELECTRICITY.pdf).

⁽¹⁵⁾ Se side 10 (svar på Q. 9) i ansøgerens svar af 16. februar 2017 på Kommissionens anmodning af 31. januar 2017.

Priskonkurrence og prisregulering

- (71) Prisen på elforsyning til slutkunderne består af to centrale komponenter ⁽¹⁾: Den første udgør 45 % af den samlede endelige pris og omfatter faste udgifter til eldistribution, hjælpetjenester, systemafgifter osv. Den anden udgør 37 % af den samlede endelige pris og er den elkomponeent, som indeholder detaillavancen ⁽²⁾. Denne anden komponent er ikke reguleret ⁽³⁾.
- (72) Priserne på el til slutkunderne, både store og små kunder, er både med og uden skatter lavere end gennemsnittet for EU-28 ⁽⁴⁾. Ansøgeren bemærkede, at disse priser gennemgående var lavere end tilsvarende priser i Tyskland i perioden 2007-2015.
- (73) Ansøgeren bemærker særligt med hensyn til store industrimæssige kunder ⁽⁵⁾, at den tjekkiske energikomponent faldt med mere end 40 % mellem anden halvdel af 2012 og anden halvdel af 2015, hvor den var 24 % lavere (0,0300-0,0400 EUR pr. kWh) end den tyske energikomponent (0,0400-0,0500 EUR pr. kWh). Ansøgeren bemærker, at den tjekkiske energikomponent til privatkunder ⁽⁶⁾ efter anden halvdel af 2009 har været støt faldende, og i anden halvdel af 2015 var den næsten 0,0400 EUR pr. kWh, hvilket betyder, at den var 49 % lavere end den tyske energikomponent (0,0700-0,0800 EUR pr. kWh) ⁽⁷⁾.
- (74) Ud fra disse tal på baggrund af data fra Eurostat konkluderer ansøgeren, at »konkurrencen er større på det tjekkiske marked end på det tyske marked, som er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår ifølge Kommissionens nylige afgørelse om en undtagelse for den tyske detailforsyning« ⁽⁸⁾. Dette er dog ikke underbygget af beviser, særlig med hensyn til prissammenligningen mellem de tjekkiske og tyske markeder. Ifølge økonomiske teorier kan stærkt koncentrerede markeder på visse betingelser (f.eks. marginalomkostningsniveauer og elasticiteten i efterspørgslen) have lavere priser end mindre koncentrerede markeder ⁽⁹⁾. Frem for alt afhænger prissammenligningen af valget af enhed. Faktisk har de tyske priser i de sidste år været højere end de tjekkiske i absolutte tal, men lavere med hensyn til købekraftsstandarder. På den måde var de tjekkiske priser højere i 2015 ⁽¹⁰⁾.
- (75) Med hensyn særlig til privatkundepriser har Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) på baggrund af oplysninger fra de nationale tilsynsmyndigheder desuden konstateret, at »der kan være uregelmæssigheder i data for priserne på el til privatkunder. Disse resultater bør derfor fortolkes med en vis forsigtighed.« ⁽¹¹⁾.

DETAILFORSYNING AF NATURGAS

Antal markedsaktører, de største aktørers markedsandele

- (76) De seneste tal fra ERO viser, at der i 2016 var 98 aktive erhvervsdrivende, der leverede gas til kunderne i Tjekkiet ⁽¹²⁾. De samlede omkostninger ⁽¹³⁾ ved adgang til markedet for detailforsyning af gas er lave og lader ikke til at udgøre en hindring for markedsadgang.

⁽¹⁾ Skatter udgør 18 % af prisen.

⁽²⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, diagram 8, s. 20.

⁽³⁾ Den eneste undtagelse til denne regel er prisen på den el, der er leveret af den forsyningspligtige leverandør, som er marginal i Tjekkiet.

⁽⁴⁾ Se <http://ec.europa.eu/eurostat/web/energy/data/database>.

⁽⁵⁾ Ansøgeren definerer i denne prisberegning store industrimæssige kunder som kunder med et forbrug mellem 2 000 og 20 000 MWh.

⁽⁶⁾ Ansøgeren definerer i denne prisberegning privatkunder som kunder med et forbrug mellem 2 500 og 5 000 MWh.

⁽⁷⁾ Se CRA-rapporten, s. 41 og 42.

⁽⁸⁾ Afsnit 5.2 i anmodningen, s. 37, sidste afsnit.

⁽⁹⁾ På et oligopolistisk marked med Cournot-konkurrence viser det sig f.eks., at det samlede Lerner Index over markedsposition (den procentdel af prisen, som ikke er afsat til at dække marginalomkostningerne, også kendt som mark-up) er omvendt proportionalt med efterspørgselselasticiteten og direkte forbundet med HHI-koncentrationsindekset (se f.eks. kapitel 4 i Vives, 1999, »Oligopoly Pricing: Old Ideas and New Tools«, MIT Press). Dette betyder, at markeder med højere koncentration (højere elasticitet) alt andet lige vil fremvise højere (lavere) mark-ups. Dette indebærer også, at et stærkt koncentreret marked A kunne fremvise lavere priser (og alligevel en højere mark-up) end et mindre koncentreret marked B, hvis f.eks. marginalomkostningerne på marked A er lave nok sammenlignet med marked B. Det samme er tilfældet for andre alternative kombinationer af relative marginalomkostninger og efterspørgselselasticiteter mellem marked A og marked B, herunder kombinationer, der ligner rigtige funktioner på de tjekkiske og tyske markeder. Disse modeksampler viser således, at det ud fra en enkel sammenligning af observerede priser, og uden hensyntagen til andre faktorer, måske ikke er muligt entydigt at udlede, om et marked er mere konkurrencedygtigt end andre.

⁽¹⁰⁾ Kommissionens beregning baseret på Eurostats data (Ref. tabel nrg_pc_204 og nrg_pc_205).

⁽¹¹⁾ Se ACER Market Monitoring report 2015 — Electricity and gas retail markets — s. 44, fodnote 107. https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER%20Market%20Monitoring%20Report%202015%20-%20ELECTRICITY%20AND%20GAS%20RETAIL%20MARKETS.pdf.

⁽¹²⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, s. 42.

⁽¹³⁾ De samlede omkostninger består af de omkostninger, der er forbundet med udstedelse af licenser, og driftsomkostninger (omkostninger til markedsføring, kundeservice osv.).

- (77) I tidligere afgørelser ⁽¹⁾ fandt Kommissionen, at de tre største virksomheders kombinerede markedsandel, når det gælder detailforsyningsmarkedet for gas, er en af de relevante indikatorer til at vurdere markedsconcentrationen og den generelle konkurrencesituation. Da ikke alle markedsaktører er underlagt reglerne for offentlige udbud, fokuserer analysen hovedsageligt på markedsposition og konkurrencemæssige begrænsninger for de individuelle markedsaktører, der er underlagt reglerne for offentlige udbud, primært ČEZ Prodej og PP. Når det er relevant for forståelsen af den markeds kontekst, i hvilken ČEZ Prodej og PP opererer, medtages andre markedsaktører dog også i analysen (se også betragtning 20). Andre former for fusioner kan også anses for relevante.
- (78) De seneste tal ⁽²⁾ viser, at de største leverandører af gas, når det gælder leveret volumen til kunderne, er RWE (nu Innogy Energie, s.r.o.) med en markedsandel på næsten [...] %, efterfulgt af PP og E.ON med markedsandele på [...] %. Også ČEZ Prodej er aktiv på dette marked med en markedsandel på [...] % ⁽³⁾.

Detailforsyning af naturgas til store kunder

- (79) De tal for 2016, som ansøgeren har fremlagt, viser, at RWE er den største leverandør til store kunder med en markedsandel på [...] %, efterfulgt af ČEZ Prodej med en markedsandel på [...] % og E.ON med en markedsandel på [...] %. Kommissionen bemærker, at kun PP og ČEZ Prodej anses for ordregivende enheder, jf. artikel 4 i direktiv 2014/25/EU, og de er således underlagt reglerne for offentlige udbud.
- (80) Den kombinerede markedsandel for de tre største detailhandlere til store kunder på det tjekkiske gasmarked er på 51 %. HHI beregnet for dette marked er 1 341 ⁽⁴⁾.

Detailforsyning af gas til små kunder

- (81) De tal for 2016, som ansøgeren har fremlagt, viser, at de tre største leverandører til små kunder er RWE med en markedsandel på [...] %, efterfulgt af PP med en markedsandel på [...] % og E.ON med en markedsandel på [...] % ⁽⁵⁾. Også ČEZ Prodej (fjerde største leverandør) er aktiv på dette marked med en markedsandel på [...] %. Kommissionen bemærker, at kun PP og ČEZ Prodej anses for ordregivende enheder, jf. artikel 4 i direktiv 2014/25/EU, og de er således underlagt reglerne for offentlige udbud.
- (82) Den kombinerede markedsandel for de tre største detailhandlere til små kunder på det tjekkiske gasmarked er på 69 % ⁽⁶⁾. HHI beregnet for dette marked er 2 024 ⁽⁷⁾.

Omskiftningshyppighed blandt slutkunder

Detailforsyning af naturgas til store kunder

- (83) Den nationale rapport fra ERO 2016 indeholder oplysninger om leverandørskiftedata for hver af de fire kategorier af kunder ⁽⁸⁾: »stor efterspørgsel«, »mellemstor efterspørgsel«, »lille efterspørgsel« og »privatkunder«.
- (84) De første to kategorier (»stor efterspørgsel« og »mellemstor efterspørgsel«) kan bredt henføres under kategorien »store kunder« som defineret i denne afgørelse. I 2016 var omskiftningshyppigheden for kunder i kategorien »stor efterspørgsel« på 38 % og for kunder i kategorien »mellemstor efterspørgsel« på 29 %. Lysten til at skifte leverandør har i disse to kategorier også været høj i de seneste fem år.

Detailforsyning af naturgas til små kunder

- (85) De sidste to kategorier (»lille efterspørgsel« og »privatkunder«) kan bredt henføres under kategorien »små kommercielle kunder og privatkunder« som defineret i denne afgørelse.

⁽¹⁾ Gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/1674, betragtning 37 og de anførte afgørelser.

⁽²⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, s. 43.

⁽³⁾ I denne betragtning henviser markedsandele til den globale detailforsyning af gas (til store og små kunder).

⁽⁴⁾ Beregnet på baggrund af tabel 1, side 16, i ansøgerens svar af 12. april 2018 på Kommissionens anmodning af 21. december 2017.

⁽⁵⁾ Se anmodning, side 70.

⁽⁶⁾ Se anmodning, side 68.

⁽⁷⁾ Beregnet på baggrund af tabel 2, side 16, i ansøgerens svar af 12. april 2018 på Kommissionens anmodning af 21. december 2017.

⁽⁸⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, tabel 9, s. 43.

- (86) I 2016 lå omskiftningshyppigheden for kunder i kategorien »lille efterspørgsel« på 14 % og for »privatkunder« på 6,6 %. Lysten til at skifte for kunder i kategorien »lille efterspørgsel« lå over 10 % i perioden 2011-2016. Lysten til at skifte for kunder i kategorien »privatkunder« er faldet siden 2011 (da omskiftningshyppigheden var på 13 % ⁽¹⁾), men i 2016 steg omskiftningshyppigheden.

Adgang til engrosmarkedet for gas ⁽²⁾

- (87) Virksomheder, der handler på engrosmarkedet for gas, kan på varebørser eller fra andre erhvervsdrivende købe gas på grundlag af langfristede kontrakter. Langfristede kontrakter med russiske og norske gasproducenter har formentlig stadig den største indflydelse på dannelsen af engrospriser. Langfristede kontrakter indgås normalt for meget lange perioder på op til 30 år. Tidligere blev der foretaget visse ændringer i gasprisformlen i disse kontrakter, men langfristede kontrakter som sådan er ikke afskaffet ⁽³⁾. Ifølge tal fra Eurostat importerede i alt 36 enheder gas til Tjekkiet i 2016 ⁽⁴⁾.
- (88) Ifølge ERO har indehaveren af den eksklusive licens aktiviteter for markedsoperatøren i Tjekkiet, OTE, a.s., organiseret et spotgasmarked siden 2010. En ændring i reglerne for gasmarkedet har afskaffet day-ahead-gasmarkedet, som blev organiseret af markedsaktøren. Til gengæld er der blevet oprettet en platform for intraday-gasmarkedet. Ifølge ERO har dette marked opretholdt sin store tiltrækningskraft for gasmarkedsaktørerne i 2016 ⁽⁵⁾.
- (89) Den største del af engrosmarkedet finder sted uden for vekslingsplatformene i form af bilateral OTC-handel (»over-the-counter«). Der er den fordel ved OTC-handel, at den kan foretages fleksibelt, navnlig uden at skulle ty til et begrænset kontraktstæt. Mæglerprovision spiller en væsentlig rolle i OTC-handel via mæglerplatforme. Der har været en betydelig stigning i OTC-handel siden 2012. I 2016 beløb handelstransaktioner med gas solgt via mæglerplatforme med Tjekkiet som forsyningsområde sig til 88 TWh (93 TWh, hvis de volumener, der er handlet på vekslingsplatforme, medregnes). Volumen af futures-kontrakter steg fra 0,7 TWh i 2014 til 3 TWh i 2015.
- (90) I 2016 var det samlede årlige gasforbrug i Tjekkiet på cirka 88 TWh. Forbruget steg med 8,5 % i sammenligning med 2015. Engroshandelsvolumens forhold til forbruget er > 1 ⁽⁶⁾.
- (91) Ud fra de faktorer, der er undersøgt i betragtning 87-90, mener Kommissionen i dette tilfælde, at likviditeten af det tjekkiske engrosmarked er tilstrækkelig til, at detailhandlerne på konkurrencevilkår kan få adgang til engrosgassen enten gennem engrosmarkeder eller gennem import. Likviditeten af det tjekkiske engrosmarked forhindrer ikke, at detailforsyningen af gas er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår.

Priskonkurrence og prisregulering

- (92) Prisen på elforsyning til slutkunderne, eksklusive skatter, består af to centrale komponenter ⁽⁷⁾: Den første komponent udgør 22 % af prisen og indeholder regulerede dele (transmission, distribution osv.). Den anden komponent udgør 78 % af prisen og udgør prisen på selve produktet, som indeholder detailavancen. Denne anden komponent er ikke reguleret ⁽⁸⁾.

Detailforsyning af naturgas til store kunder

- (93) For store kunder er prisniveauet både med og uden skatter lavere end gennemsnittet for EU-28 ⁽⁹⁾.

Detailforsyning af naturgas til små kunder

- (94) For små kunder er prisniveauet både med og uden skatter lavere end gennemsnittet for EU-28 ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Se anmodning, side 73.

⁽²⁾ I 2017 producerede Tjekkiet ud over engrossalg og import også 1 TWh gas.

⁽³⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, s. 39.

⁽⁴⁾ Se http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Number_of_entities_bringing_natural_gas_into_the_country-T1.png.

⁽⁵⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, s. 39.

⁽⁶⁾ 88 TWh af gas forbrugt i 2016 ud af 93 TWh volumen af gas handlet på engrosniveau.

⁽⁷⁾ Se den nationale rapport fra ERO 2016, s. 32.

⁽⁸⁾ Den eneste undtagelse til denne regel er prisen på gas, der er leveret af den forsyningspligtige leverandør, som i henhold til anmodningen (afsnit 3, s. 76) endnu ikke har været anvendt i Tjekkiet.

⁽⁹⁾ Baseret på <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.

4. KONKLUSIONER

4.1. EL

- (95) Konkurrencen på de tjekkiske elmarkeder er strukturelt begrænset af, at andre detailhandlere end ČEZ Prodej ikke i tilstrækkeligt omfang har deres egen produktionskapacitet og heller ikke gennem import har adgang til væsentligt likvide engrosmarkeder hverken i Tjekkiet eller i udlandet. Som følge heraf er disse detailhandlere ikke i stand til at konkurrere på lige fod med ČEZ Prodej, som er vertikalt integreret med den største lokale distributionsvirksomhed og den største elproducent.

DETAILFORSYNING AF EL TIL STORE KUNDER

- (96) De tre største detailforsyningsvirksomheders samlede markedsandele for store kunder er forholdsvis høj (60 %), hvoraf den største markedsaktør (ČEZ Prodej) har en markedsandel på [...] %. Den andenstørste og tredjestørste markedsaktør, nemlig E.ON og PRE, som har markedsandele på henholdsvis [...] % og [...] %, er ikke underlagt Unionens udbudsregler. På trods af deres ikke ubetydelige markedsandele kan de kun udøve begrænset konkurrencepres på ČEZ Prodej. Adgangen til engrosandel med el er ikke tilstrækkelig: ČEZ Group er langt den største elproducent i Tjekkiet, og samkøringsskapaciteten på elområdet er begrænset, og derfor afhænger likviditeten af markedet for engrossalg af el af ČEZ Group's adfærd. Denne situation begrænser de andre markedsaktørers mulighed for at købe el både i grundbelastning og de andre produkter, der er nødvendige under konkurrenceprægede forhold, hvilket igen strukturelt begrænser deres evne til at konkurrere med ČEZ Prodej. Af samme årsager har mindre konkurrenter begrænset mulighed for at konkurrere med de tre største leverandører.
- (97) Markedspositionen for ČEZ Prodej, E.ON og PRE forstærkes de stærke regionale elementer på markedet, og de ikkehomogene konkurrencevilkår på de tre distributionsområder gør det svært for konkurrenterne at udfordre disse aktørers markedspositioner inden for deres egne respektive distributionsområder. Endelig er omskiftningsgraden blandt kunderne, selv om den er højere end for små kunder, faldet i de seneste år.
- (98) På baggrund af de faktorer, der er gennemgået ovenfor, bør betingelsen om, at den pågældende aktivitet skal være direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, jf. artikel 34, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, anses for ikke at være opfyldt med hensyn til detailforsyning af el til store kunder i Tjekkiet.

DETAILFORSYNING AF EL TIL SMÅ KUNDER

- (99) De tre største detailforsyningsvirksomheders samlede markedsandele for små kunder er høj (74 %), hvoraf den største markedsaktør (ČEZ Prodej) har en markedsandel på [...] %. Den andenstørste og tredjestørste markedsaktør, nemlig E.ON og PRE, som har markedsandele på henholdsvis [...] % og [...] %⁽¹⁾, er ikke underlagt Unionens udbudsregler. På trods af deres ikke ubetydelige markedsandele kan de kun udøve begrænset konkurrencepres på ČEZ Prodej. Adgangen til engrosandel med el er ikke tilstrækkelig: ČEZ Group er langt den største elproducent i Tjekkiet, og samkøringsskapaciteten på elområdet er begrænset, og derfor afhænger likviditeten af markedet for engrossalg af el af ČEZ Group's adfærd. Denne situation begrænser de andre markedsaktørers mulighed for at købe el både i grundbelastning og de andre produkter, der er nødvendige under konkurrenceprægede forhold, hvilket igen strukturelt begrænser deres evne til at konkurrere med ČEZ Prodej. Af samme årsager har mindre konkurrenter begrænset mulighed for at konkurrere med de tre største leverandører.
- (100) Markedspositionen for ČEZ Prodej, E.ON og PRE forstærkes af de stærke regionale elementer på markedet, og de ikkehomogene konkurrencevilkår på de tre distributionsområder gør det svært for konkurrenterne at udfordre disse aktørers markedspositioner inden for deres egne respektive distributionsområder. Endelig er omskiftningsgraden forholdsvis lav og af ovennævnte grunde er de lave detailpriser ikke en indikator for, at markedet er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår.
- (101) På baggrund af de faktorer, der er gennemgået ovenfor, bør betingelsen om, at den pågældende aktivitet skal være direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, jf. artikel 34, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, anses for ikke at være opfyldt med hensyn til detailforsyning af el til små kunder i Tjekkiet.

⁽¹⁾ For små kunder se tabel 10 i ansøgerens svar af 10. maj 2017 på Kommissionens anmodning af 21. april 2017.

4.2. GAS

DETAILFORSYNING AF NATURGAS TIL STORE KUNDER

- (102) Situationen for detailforsyning af gas til store kunder i Tjekkiet kan sammenfattes som følger: Der er et stort antal leverandører, der er aktive på nationalt plan, de tre største detailforsyningsvirksomheders kombinerede markedsandel er ikke særlig høj (51 %), den første og tredje markedsaktør er ikke underlagt Unionens udbudsregler, omskiftningsgraden forekommer tilfredsstillende, der er ingen kontrol med slutbrugerprisen, og engrosmarkedets likviditet lader ikke til forhindre detailforsyningen af gas i at være direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår.
- (103) På baggrund af de faktorer, der er gennemgået ovenfor, bør betingelsen om, at den pågældende aktivitet skal være direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, jf. artikel 34, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, anses for at være opfyldt med hensyn til detailforsyning af gas til store kunder i Tjekkiet.

DETAILFORSYNING AF NATURGAS TIL SMÅ KUNDER

- (104) Situationen for detailforsyning af gas til små kunder i Tjekkiet kan sammenfattes som følger: Der er et stort antal leverandører, der er aktive på nationalt plan, de tre største detailforsyningsvirksomheders samlede markedsandel er forholdsvis høj (69 %), men den første og tredje markedsaktør er dog ikke undergivet udbudsreglerne, omskiftningsgraden forekommer tilfredsstillende, der er ingen kontrol med slutbrugerprisen, og engrosmarkedets likviditet lader ikke til forhindre, at detailforsyningen af gas er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår.
- (105) På baggrund af de faktorer, der er gennemgået ovenfor, bør betingelsen om, at den pågældende aktivitet skal være direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår, jf. artikel 34, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU, anses for at være opfyldt med hensyn til detailforsyning af gas til små kunder i Tjekkiet.

4.3. KONKLUSION

- (106) Denne afgørelse bygger på de retlige og faktiske forhold fra november 2016 til april 2018, som de fremgår af de oplysninger, som ansøgeren har indgivet, og af de nationale rapporter fra ERO. Den kan ændres, hvis betydelige ændringer af de retlige og faktiske forhold medfører, at betingelserne for at anvende artikel 34 i direktiv 2014/25/EU ikke længere er opfyldt.
- (107) Da tjenesterne vedrørende detailforsyning af el ⁽¹⁾ fortsat er underlagt direktiv 2014/25/EU, erindres der om, at indkøbskontrakter, der dækker flere aktiviteter, skal behandles i henhold til artikel 6 i nævnte direktiv. Det betyder, at når en ordregivende myndighed gennemfører »blandede« indkøbskontrakter, dvs. indkøbskontrakter om udøvelse både af aktiviteter, der er undtaget fra anvendelsen af direktiv 2014/25/EU, og aktiviteter, der ikke er undtaget, skal der tages hensyn til de aktiviteter, som kontrakten primært tager sigte på. I tilfælde af sådanne blandede indkøbskontrakter, hvor formålet primært er at støtte aktiviteter, der ikke er undtaget, skal bestemmelserne i direktiv 2014/25/EU anvendes. Hvis det er objektivt umuligt at fastslå, hvilken aktivitet kontrakten principielt er rettet mod, tildeles kontrakten i overensstemmelse med reglerne i artikel 6, stk. 3, i direktiv 2014/25/EU.
- (108) Foranstaltningerne i denne afgørelse er i overensstemmelse med udtalelse fra Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Direktiv 2014/25/EU finder ikke anvendelse, når ordregivere indgår kontrakter med henblik på at muliggøre følgende aktiviteter i Tjekkiet:

- a) Detailforsyning af naturgas til store kunder
- b) Detailforsyning af naturgas til små kunder.

⁽¹⁾ Detailforsyning af el til store og små kunder.

Artikel 2

Direktiv 2014/25/EF finder fortsat anvendelse, når ordregivere indgår kontrakter med henblik på at muliggøre følgende aktiviteter i Tjekkiet:

- a) Detailforsyning af el til store kunder
- b) Detailforsyning af el til små kunder.

Artikel 3

Denne afgørelse er rettet til Den Tjekkiske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 5. juli 2018.

På Kommissionens vegne
Elżbieta BIENKOWSKA
Medlem af Kommissionen
